

Väljaandjad:

Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, Hummuli vallavalitsus

Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetus:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992**VEEbruar**
2/2017

HELME

KIHTELKONNAALEHT

ARVAMUS**Maido Ruusmann:**
Tõrva linna eelarvest**LK2****UUDIS****Ala õppe-**
asutuste tegemistest**LK4****FOOKUS****Hallpead austa,**
kulupead kummarda**LK6-7****KULTUUR****Tantsupisik tantsu-**
studios HOP**LK10****PERSOON****Ivar Hanvere**
musta stsenaariumisse ei usu**LK12****Guido Kuum**

Lumevaese talve valu ja võlu

Olgugi et öeldakse: „Ega tali taeva jää“, siis tänavused taevased lumevarud on mõningate varasemate aastatega võrreldes tunduvalt kesisemad. Kas tulekul on lumine kevad või jääb tänavu hoopistükki tali taevasse, näitab aeg.

Paljudele eramaja omanikele tekitab keskmisest soojem talv heameelt- peab harvemini lumelabidat kätte haarama, et kodust majaanest lumest puhtaks rookida. Samuti on ka soojema talveperioodi märkimisväärselt eeliselt keskmisest madalamad küttekulud, mis säästavad pikema perioodi jooksul nii mõnegi euro iga koduomaniku rahakotis.

Seevastu on lumetu ja soe talv nuhtluseks neile, kellele on see seotud hobide või erinevate lumega seotud töödega. Nii tervise- kui ka harrastussportlasele tekitab lumetu talv meeletut tuska, kui talve eesmärgiks võetud suusakilomeetrid suusarööbastesse nühkimata jäävad. Ka suurte suusasõprade talve ühest tippüritusest Tartu suusamaratonist võib spordisõber vaid und näha, kui pole rada katvat lumekihti maas. Veelgi suuremat meelehärmi tekitab see nendele ettevõtetele, kelle teenistus sõltub lume rohkusest.

Seni talve jooksul kolm lumelükkamist

Hummuli asulas teostab lumetõrjet TaVaTo OÜ, mille omaniku Taavi Alekõrre sõnul mõjub lumevaene talv halvasti ettevõtte arengule. „Kui möödunud talvel sai kuu jooksul lükkamise kordasid kolm, siis praegu terve talve peale on olnud kolm lükkamist,“ tõdeb Alekõrs. Töötasu poole pealt mainib ta, et on eelnevalt vallaga kokku lepitud tasu ühe korra lükkamise eest, ja lisab, et Hummuli valla teistel piirkondadel peaks olema tasu vastavalt lumest puhtaks lükatud kilomeetrite arvelt, aga neilgi pole ju midagi hõisata.

Olgugi et TaVaTo tasu on kokku lepitud kordade arvu järgi, siis tühje sõite ilmaasjata mõne üksiku suu-

Taavi Alekõrre traktoril on küll uus lumesahk ees, aga lund see taevast alla ei meelita. Foto: Erakogu

rema lumeräitsaka pärast tegema ei hakata. Lumetõrjeks valmistatakse, kui lumekihi paksus on umbes 10 sentimeetrit, ning on näha, et lumesajul ei paista veel lõppu tulevat. Lõrtsi korral tuleb tee puhtaks lükkamisega tegelema hakata, kui selle paksus on 7 sentimeetri kanti. „Üldiselt antakse vallast majandus-ehituspetsialisti Hr. Hugo Mülleri poolt märku lume lükkamise vajadusest,“ lisab Alekõrs. Hummuli asulas teostab lumetõrjet üks kopplaadur, mis saab oma tööga hakkama tavaliselt 10-12 tunniga, olenevalt sellest, kas tegu on sulalume või kergema lumega.

Kui küsida, kas midagi võiks olla lume lükkamise korra koha pealt teisiti, vastab Alekõrs konkreetselt: „Lume lükkamise korralduse üle ei ole nurinat. Vähemalt alevi lumetõrjega on täpselt paika pandud, mis kohast lükata ja kuhu lükata.“

Omaavalitsuste liitmine tekitab ootusärevust

Küsimusele, kuidas mõjutab omaavalitsuste liitmine üheks ühiseks vallaks, vastab Alekõrs järgmiselt: „Antud valdkonnas tekitab planeeritud valdade ühinemine ootusärevust, kuna pole teada, kuidas hanked välja kuulutatakse, kas terve valla peale üks hange või saab piirkonniti pakkumisi teha. Tervet valda hõlmama hakkavad pakkumised jäävad suuremate ja tugevamate ettevõtete pärusmaaks, kes siis omakorda korraldavad allhankeid või võtavad teenusena piirkondlikud lükkajad. Piirkondade kaupa oleks kindlasti väiksemale ettevõtjale lihtsam,“ räägib Alekõrs, et vaid nii suudavad nad konkurentsis püsida.

Kui Tõrva linnas oli tänavuse lumetõrje hankelepingu maksumus veidi enam kui 2000 €, siis Helme, Hummuli ja Põdrala vallas, kus territooriumit kordades rohkem, tuleb

jagada territoorium suisa mitmeks osaks ja seal on kulud oluliselt suuremad. Näiteks Helme vallas tuleb lumesajustel õhtutel välja ajada pea kümnekond masinat, et kõik valdalaanikud järgmiseks hommikuks

SUUSARAJA TRAKTOR OOTAB TÖÖD

2011. a lõpus Tõrva linnale soetatud rajatraktor Leitner LH 360 pidi mitmeid aastaid seisma oma täit kasutust käiku laskmata, kuid möödunud talvel sai masin teha seda, milleks ta on loodud - pakuda suusatajatele kvaliteetseid suusaradasid. Möödunud aasta jaanuarikuu Helme Kihelkonnalehes kommenteeris Tõrva linnaape Maido Ruusmann rajatraktori ostu järgmiselt: „Traktori ostisime Prantsusmaal ja tegu oli küll 1991. aasta mudeliga, aga töötunde oli sellel

kodudest välja pääseksid. Ei jäta ka teised omaavalitsused elanikke hätta ja kõikides arengukavades on nii hetkel kui loodetavasti ka ühisvalla loomisel sees punkt, et lumetõrje toimub kõikidel majapidamisteni viivatel teedel.

kõigest 1500. Prantslased müüsid selle seetõttu, et neil lihtsalt ei sadanud piirkonnas kümme aastat järjest korralikult lund. Mõtlesime rajameistriga siin juba, et traktoriga tuli ka needus kaasa.“ Ühe lahendusena on välja käidud idee soetada ka lumekahur, mis aitaks lumevaesematel talvedel suusasõprade sportimise perioodi tunduvalt pikendada. Saab näha, kas Eestis tabab vaest lumetraktorit sama saatus nagu Prantsusmaal või pakub ilmataat meile ka lumiseid päevi.

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Kusagil struktuurides on kallutatud jõud!*

Te hoiate hetkel käes järjekorras kolmekümnendat Helme Kihelkonnalehte. Rohkem kui kaks ja pool aastat ilmumist ja 90 000 eksemplari on tõsiasi - loodetavasti suudame neid numbreid tulevikus ka korrutada. Väga hea meel on selle üle, et vaatamata peaaegu kuuekohalisele trükiarvule läbi aegade, pole ma näinud veel oma silmaga mitte ühtegi Kihelkonnalehte vedelema tänaval ega mujal looduses, kus see prahina keskkonda saastaks. See on kõige parem tagasiside, mida üks lehetegija iial võiks saada, ja ma olen erakordselt tänulik headele inimestele, kes on ajalehe peale lugemist makulatuuri hulka sokutanud või tulehakatiseks kasutanud. See annab lehele kasuteguri ka pärast seda, kui uudisväärtus on kadunud.

Samas on minuni jõudnud veidi teistlaadi tagasiside, millega on pidanud rinda pistma paljud Eesti peavoolumeedia väljaanded – poliitiline kallutus. Selliseid vihjeid tuleb võtta loomulikult tõsiselt ja analüüsida, aga seda ei saa üle tähtsustada. Eriti siis, kui on teada selle taust. Jah, tõepoolest on Kihelkonnalehes päris tihti sõna võtmas kindlad inimesed, poliitikud, arvamusiidrid ja need, kes selles tahavad näha kallutatust, seda ka teha võivad. Mul ei ole selle vastu midagi, et kuluaarides selliseid teemasid arutatakse, sest mina olen neile kirjutajatele äärmiselt tänulik. Miks?

Esiteks sellepärast, et kellelegi peale sundinud ma ühtegi kirjutist pole, suures osas tulevad need lood mulle postkasti ise pakkumistena sisse. Ja miks ma peaksingi neile ära ütleva, kui inimesed on näinud selle nimel vaeva, et selgitada piirkonnas toimuvat, ja see, et nende ametinimetuseks on linnapea, abilinnapea, vallavanem, volikogu esimees või muu poliitiline ametikoht, ei mängi siinkohal mitte mingit rolli. Teiseks sellepärast, et need aktiivsed inimesed ei ütle kunagi ära, kui ma olen hädas ja lehes lugudest puudu tuleb. Isegi, kui neil on tõsiselt palju tööd, siis nad ütlevad mulle ikka: „Teeme ära!“ ja isegi öötundide arvelt kirjutavad lugusid või arvamusi lehe tarvis. Miks ma peaksingi siis terve küla pealt koguma vastuseid nagu „pole aega“, „ei hooli“, „vaatame mõni teine kord“, kui ma tean, et ma saan kindlasti selle vajaliku loonupukese ka neilt, keda huvitab mingi konkreetse teema lahkamine. Ja ma ei pane pahaks ka neile, kellele tõepoolest pole aega, sest teinekord tulevad ootamatud augud või sootuks tühjad leheküljed viimasel hetkel. Ja vägisi ning ajahädas head kirjatükki teha on ülimalt keeruline.

Kui rääkida erakondlikest reklaamidest, siis need on kõik kenasti ja korrektselt vastavalt reklaami hinnakirjale makstud ja kellelegi siin erikohtlemist selles osas ei tehta. Seepärast hakkavadki silma aktiivsemad inimesed või asutused ajaleheveergudel numbrist numbrisse, nagu seda on igal pool mujal. Me ju ei pane pahaks, kui mõni aktiivne spordimees osaleb näiteks igal nädalal suusavõistlustel. Kas peaks korraldajad mõtlema, et on teine osalenud juba küll ehk ei peaks teda seekord starti laskma? Ja hoidku veel selle eest, kui ta tahab näiteks vahepealt minna võistleva korvpallis või muul spordialal.

Laskem rääkida neil, kes seda soovivad, ja... armastage!

*Villu Reiljani tsitaat

Maido Ruusmann
Tõrva linnapea

Tõrva linna eelarve vaatab tulevikku!

17. jaanuaril võttis Tõrva Linnavalikogu vastu omavalitsuse eelarve, mille kogumahuks on planeeritud 5,7 miljonit eurot.

Tänavune linnaeelarve on suunatud tervikuna tulevikku, kuna läbi suuremahuliste investeeringute panustatakse Tõrva kui tulevase vallakeskuse arengusse, millest kokkuvõttes saavad kasu ka väljaspool Tõrva linna elavad tulevased Tõrva valla kodanikud!

Lisaks investeeringutele tõstame juba neljandat aastat järjest linna haridustöötajate palkasid suuremas matus kui teiste linnastruktuuris töötavate inimeste omi põhjusel, et väärtustada haridust ja vähendamaks riiklikult tasustatud pedagoogide palgavahe kasvu omavalitsuse tasustatud haridustöötajate omadest. Sellel aastal saab haridustöötajate palgakasvaks 10% ja haridusele kulub linnaeelarvest kokku 51%.

Keskväljak saab korda

Kauaoodatud Tõrva keskväljaku rekonstrueerimistööd saavad alguse selle aasta kevadel ning kokku panustatakse sellesse projekti üle 1,7 miljoni euro, millest 1,2 miljonit pärineb Euroopa Liidu struktuurifondidest. Selle projekti nimel on tehtud mitu aastat tohutul hulgal eeltööd, läbi on viidud arhitektuurikonkurss ja projekteerijatega on istitud pikki tunde, et leida parim lahendus projekti elluviimiseks.

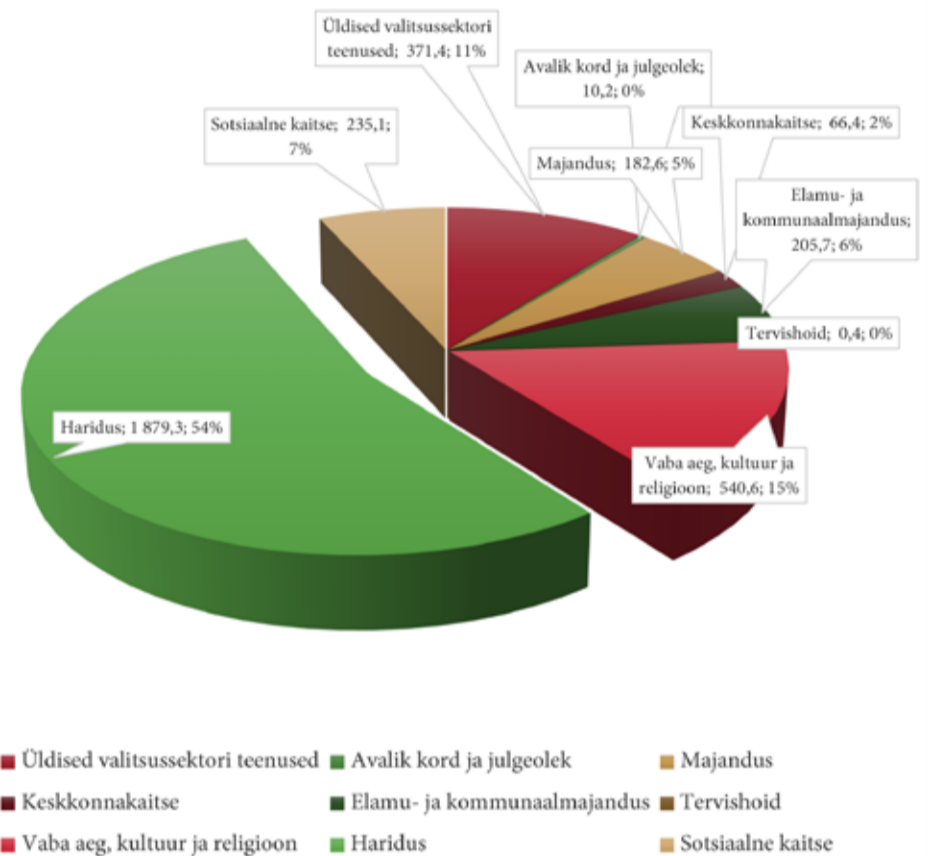
Kauaoodatud projekti tulemusel muutub keskväljak tundmatusest ning sellest kujuneb koos korrastatud Vesikjärve puhkealaga üks Eesti ainulaadsemaid linnasüdameid, kus omavahelises sümbioosis on kaas- aegne linnakeskkond ja loodus ning kus ei ole ära unustatud ka inimesi ja nende vajadusi.

Tõrva on ju piirkonna tõmbekeskuseks ning inimeste jaoks igapäevaseks oluliseks kohaks, kus teha sisseoste, kasutada posti- või pangateenuseid ning sõita ühistransporti kasutades teistesse Eesti paikadesse. Loodan, et uus linnasüda võetakse inimeste poolt omaks ning vabandan juba ette ebamugavuste pärast, mis keskväljaku kordategemisega seonduvalt ees seisavad.

Suve teises pooles oleme alustamas polikliinikuhoone kordategemist, et seal 2018. aastal avada kaas- aegne perearstikeskus koos erinevate lisateenuste pakkumise võimalusega. Taaskord oluline ettevõtmine kõigile Tõrva valla elanikele, kes hoolivad oma tervisest ja soovivad kodu lähedal tarbida erinevaid tervishoiuteenuseid.

Neile, kel mõtteis Tantsumäe saatus ja seal toimuv, on kindlasti oluline

Põhitegevuse kulud 2017
(tuh eurot)

sõnum see, et linn on saanud Mulgi- maa Arenduskoja Leader programmist toetust mobiilse laululava ostmiseks, mille soetamisel on silmas peetud eelkõige asjaolu, et seda saaks regulaarselt kasutada ka Tantsumäel toimuvate kultuuriürituste tarbeks.

Tõrva linn on tänavu valmis panustama ka Tõrva Avatud Noortekeskuse juures paikneva jalgpallistaadioni kordategemiseks kuni 140 000 euro ulatuses. Volikogu on omapoolse laenuvõtmise otsuse teinud juba 2016. aastal ning hetkel ootame meie partnerite, Eesti Jalgpalli Liidu ja Tõrva Jalgpalliklubi, otsuseid projekti rahastamise osas. Loodetavasti saame investeeringu teostada 2017. aastal, kuid realselt saab staadionit hakata kasutama mitte varem kui 2019. aastal, kuna kvaliteetne murukate vajab kasvamiseks rahu.

Olulisematest investeeringutest tuleb esile tõsta Tõrva linna tänavate jätkuvat kordategemist ja kõvakatte alla viimist, Vanamõisa ja Riiska järve randade korrastamist, Mulgi turgu teenindava parkla rajamist, täiendavate pargipinkide paigaldamist. Lisaks alustame Riiska linnaosa vee- ja kanalisatsioonitrasside uuendamist ning panustame sellesse, et kooliõpilastel oleksid turvalised liikumised ja head

tingimused hariduse omandamiseks.

Lisaks teeb Tõrva linn igapäevase ettevalmistavaid töid ka nende investeeringute jaoks, mis viiakse ellu pärast omavalitsuste ühinemist. Nii esitasime jaanuaris linna poolt taotluse Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele, et leida vahendeid Tõrva Gümnaasiumi staadioni korrastamiseks. Samuti on hetkel projekteerimisel Tõrva ujula-õpilaskodu hoone, mille rajatakse aastatel 2018-2019 ühinemistoetuse abil Tõrva Gümnaasiumi juurde. Ujula-SPA koos õpilaskodu ruumidega, kaas- aegne staadion, korrastatud terviserajad, Vanamõisa järv ja väliujula ning gümnaasiumi spordihoone moodustavad koos terviku, mille sarnast mujalt Eestist on raske leida.

Lisaks alustame Riiska linnaosa vee- ja kanalisatsioonitrasside uuendamist ning panustame sellesse, et kooliõpilastel oleksid turvalised liikumised ja head tingimused hariduse omandamiseks.

Loodan südamest, et tänavuse Tõrva linna eelarve mõju tulevasele Tõrva vallale on pikaajaline ja positiivne, aidates muuhulgas säilitada praegust rahvaarvu ning tõsta valla mainet atraktiivse elu-, puhke- ja töökohana!

„Tõrva-suvituslinn aastast 1937“ tunnusmärgi loojaks on graafiline disainer Tõnno Habicht, kes muuhulgas ka Mulgi lipu kavandi autor.

Tõrva linnamäel (Tõrva Tantsumägi) 1965. aastal alustatud arheoloogilisi kaevamisi juhatas akadeemik Harri Moora (pildil), kelle lapselaps on Jürgen Ligi.

Kaie Tähel täitub tänavu Helme raamatukogu juhataja ametis uskumatuna näivad 50 aastat.

Ülla Tamm

Ritsus kohtusid maakonna Noored Kotkad ja Kodutütred

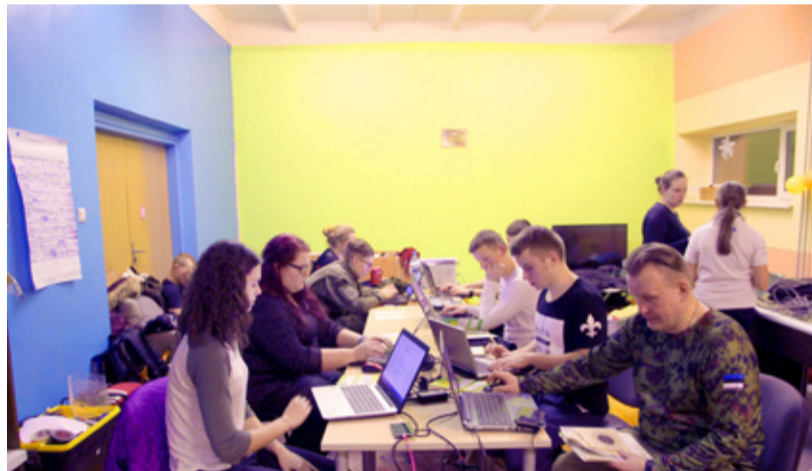
Jaanuari lõpus said Valga maakonna Noored Kotkad ja Kodutütred kokku Helme vallas, et üheskoos veeta lõbusalt üks nädalavahetus ning saada läbi praktiliste töötubade uusi teadmisi ja kogemusi.

Noored Kotkad ja Kodutütred on Kaitseliidu struktuuriüksused, kuhu kuuluvad 7-18 aastased noored. Maakonnas on mitmeid rühmasid, sealhulgas on Tõrva piirkonnas neli rühma. Noortel on võimalik käia erinevates laagrites, osaleda võistlustel, käia matkadel, arendada läbi vabatahtliku töö oma teadmisi ja oskusi arengu- ja tegutsemisvõimalustest.

Idee läbi viia laager Helme vallas tuli sellest, et kuna siinkandis pole varasemalt tehtud laagrit ning nii noortele kui ka korraldajatele oleks uus koht põnev, siis ilma pikema mõtlemiseta hakati planeerima sündmust, arvestades siinseid võimalusi. Laagri toimumiskohaks sai Ritsu spordibaas, kus saab kasutada Helme valla noortetoa, Ritsu algkooli, söökla ja lasketiiru ruume. Samuti on hoone ümbruses väljas piisavalt ruumi, et tegevusi viia läbi ka värskes õhus.

Tegevust jagus kõigile

Talilaagrist võttis osa ligi 150 inimest, kus osalejaid oli üle maakonna. Noori oli kokku 116 ning sündmuse

Noortetoast tehti staap. Foto: Sigrit Säinas

läbiviimisesse olid kaasatud ka vanemad noored (16-18), kes olid rühmajuhitajaks ning aitasid erinevaid töötubasid läbi viia. Kogunemine algas reede õhtul. Niipea kui noored olid end sisse seadnud, oli neile üllatuseks zumba. Võib öelda, et varasemalt pole kunagi Ritsu saalis nii palju zumbatajaid korraga olnud. Laupäeval olid erinevad töötoad – õhupüssi laskmine, matkatarused, maastikumäng raadiojaamadega, sõlmed, avalik esinemine, esmaabi, Eesti ühiskond, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde teadmised ja oskused, meeskonnamänguna ultimate frisbee ning maadlus. Lisaks oli sel päeval kõigil rühmadel ülesandeks teha video Eesti 100 raames, mida õhtul ühiselt vaadati suurel seinalt.

Pühapäeval tegid kõik noored järgukatseid, mille eesmärgiks oli ühtlustada noorte väljaõpet allüksustes ning anda neile esimesed teadmised ja oskused iseseisvaks tegutsemiseks erinevates olukordades.

Positiivne tagasiside

Laagris toimus noorte endi eestvedamisel vaba aja sisustamine, laagriliste toetamine ja murede kuulamine. Korraldati teatavõistlusi, filmiõhtu, disko kui ka korvpalli-võistlus. Peale sündmust on noorte arvamus laagrist olnud vaid positiivne, meeldisid erinevad töötoad, suur hoone, kus olid võimalused läbi viia atraktiivseid tegevusi ja palju ruumi, ning laagrilised, kellega oli lõbus kolm päeva koos olla. Kor-

Noorte rivistamine võttis planeeritust vähem aega. Foto: Sigrit Säinas

Paljude noorte jaoks oli üllatus, et Helme vallas on lasketiir. Foto: Ülla Tamm

raldajate kiitused ühtisid noortega ning ega tea, kunas taas võib Ritsus toimuda uus laager.

Kui noortel on soovi saada lisainfot Kaitseliidu kohta ning uurida, kuidas liituda Kodutü-

tarde või Noorte Kotkastega, siis võib ühendust võtta: Ülla Tamm (Helme valla noorsootöötaja), Margit Kolju (aktiivne lapsevanem) ning Liia Ortus (Tõrva Gümnaasiumi õpetaja).

Kaasava eelarve hääletuses selgusid tulemused

12. detsembrist 2016 kuni 15. jaanuarini 2017 oli kõikidel vähemalt 16-aastastel Tõrva linna kodanikel võimalus anda omapoolne hääle väljapakutud ideedele. Kokku andis oma hääle 75 linnakodanikku, kellest 68 tegi oma otsuse e-hääletusel.

Tulemused hääle arvu järgi:

1. Vanamõisa järve rannaala atraktiivsuse tõstmine;
2. Uute riietuskabiinide paigaldamine linna randadesse;

3. Tänavasiltide paigaldamine Tõrva tänavate ristmiketele;

Hääletuse võitnud ettepanek Vanamõisa järve rannaala atraktiivsuse tõstmiseks sisaldab erineva rannainventari soetamist ning rannaala kaasajastamist. Võitnud ettepanek seostub otseselt ka tänavuse kaasava eelarve eesmärgiga, mis on seotud Tõrva kui suvituslinnaga.

Tõrva sai 17 uut linnakodanikku

Tõrva Linnavalitsus korraldas 2016. aasta detsembris neljandat korda linna elanikuks registreerimise kampaania, mille jooksul lisandus omavalitsuse elanike registrisse kokku 17 linnakodanikku.

Kampaania raames kutsuti Tõrva linnas elavaid, kuid mujal sissekirjutatud inimesi enda elukohaandmeid muutma, kuna linna suurem tulu baas annab omavalitsusele muuhulgas teostada suuremaid investeeringuid, pakkuda elanikele paremaid investeeringuid ning kujundada kvaliteetsemat elu- ja töökeskkonda.

2016. aastal tervikuna ületas Tõrvas sisseränne väljarännet. 2016. aasta jooksul sündis linnas kokku 22 last.

Sarnase kampaania raames lisandus Tõrva elanike registrisse 2015. aastal 37 inimest, 2014. aastal 25 inimest ja 2013. aastal 20 inimest.

Seisuga 01.02.2017 elab Tõrva linnas kokku 2847 inimest.

Hummulisse plaanitakse rajada discgolfi rada

Hummuli mõisaparki ja selle ümbrusesse plaanitakse rajada discgolfi rada, mis peaks piirkonda meelitama viimasel ajal lausa kultusspordi staatuse saavutanud discgolfi mängijaid.

Kokku tuleb plaanikohaselt Hummulisse 9 korviga rada ja nende hulgas tulevad huviliste jaoks ka mõned erilisel pikad rajad, mis peaks mängu fännidele maiuspaladeks olema. Hummuli vallavalitsus taotleb raja tarvis projektipõhist rahastust ning selle olemasolul peaks valmima discgolfi rada juba tänavu.

Ave Visor

Ala Lasteaia vahvad tegemised eelmisel poolaastal

Esimene poolaasta möödus Ala Lasteaias üsna tegusalt. Erinevaid majasiseid ja väliseid üritusi ja toimetusi jagus igasse kuusse, mõnda lausa mitu.

Septembris osalesid lapsed õppekäigul kohalikus metsas, kus tutvuti erinevate seentega. Hiljem korraldati kogutud saagist uhke seenenäitus, lisaks mihklipäeva tähistamiseks erinevate sügisandide väljapanek.

Oktoober algas õpetajate päeva tähistamisega, kus lühikese, kuid armsa kontserdi andsid just lasteaia lapsed.

Samal kuul külastasime ka kohalikku VAO Suurfarmi Karjatnarmes, kus taluperenaine Aimi Hass tegi lastele ringkäigu farmis ja andis ülevaate talupidamise röömudest ja muredest. Lõpetuseks kostitas perenaine külalisi värsket piima ja oma aia õuntega. Päev jätkus samuti Karjatnarmes, kus oma lihaveisekarja näitas perekond Jaska. Perenaine Merikan tegi väikese ekskur-

Alal lastel on tegemisi ja käimisi alati palju. Foto: Erakogu

siooni karjamaadel ja kanalas.

Oktoobris osalesid lapsed ka Valgmaalase joonistusvõistlusel

„Mina märkan”. Selle aasta Valgmaalase kalendrisse pääsesid Ala Lasteaiast lausa kolme lapse kuns-

titööd – Sten-Andreas Jegorova, Lii Hass ja juba teist aastat järjest Emma Lapp.

Novembris toimus väljasõit Karksi-Nuia, kus lapsed said seelses kultuurimajas nautida vahvat Vene-Soome tsirkust.

Hingekuul toimus lasteaia ka isadepäevale pühendatud perepäev. Esmalt andsid lapsed vanematele toreda kontserdi ja peale seda sai iga pere üheskoos savist midagi põnevast voolida.

Novembris toimus lasteaia ja kooli etendus „Kolm suurt soovi”.

Sisuka aasta eelviimase kuu lõpetas laste esinemine Mulgi aabitsa esitluspeol, kus astuti üles mulgi-keelsete laulude ja luuletustega.

Detsember sai sisustatud adventihommikutega, kus üheskoos kooliperega lauldi jõululaule, mõistatati mõistatusi ja krõbistati piparkooke.

Kuu keskel külastasid meie maja Karksi valla ansambliid, andes vahva jõulukontserdi, luues tõelise jõulumeelo.

Uhke kavaga astusid lasteaia lapsed lavale ka jõulupeol.

Ala Põhikooli lasteaia liitühma vahvad reisirid Lilli loodusmajja

Õpetaja Laine Kink ja Ave Visor

Käes on krõbekülm talv, kuid see ei takista Ala Põhikooli lasteaia liitühma lapsi ja õpetajaid ette võtmast midagi vahvat ja harivat.

25. jaanuaril 2017 alustati sõitu hommikul kella kaheksast Lilli. Lilli Looduskeskuses ootas lasteaialapsi tore Muhklime Lii Laanemets. Juba mitmendat aastat on võimalik lastel käia MTÜ Lilli Looduskeskuses õppeprogrammis „Talvised toimetused Metsamuhklimaal”. Antud programm on mõeldud just lasteaedadele ja algklasside õpilas-

tele. Meie lapsed kohtusid erinevate loomadega ja said neile süüa anda. Said ratsutada poni seljas, süüa metsakohvikus sütel küpsetatud kartulit ja juua peale maitsvat vaarikavarre teed. Küll maitses värskes õhus maitsustatud võiga kartul hästi. Samuti külastati metsarada, kus sai viia metsaloomadele süüa ning linnukestele teri. Meisterdamisetoas tutvusime villakraasimise töödega ning valmistasime külmkappidele vahvad lambamagnetid.

Õppereis oli väga vahva ja hariv, soovime kõigile südamest ette võtta taoline õppereis.

Avatud talude päev kutsub osalema

23. juulil toimub juba kolmandat korda üle-eestiline avatud talude päev. Talud ja põllumajandustootmised üle Eesti avavad oma ukseid, et näidata kohaliku toidu kasvatamist ja valmimist.

Talude ja põllumajandustootmiste registreerimine avatud talude päevale algab 1. märtsil ja kestab 1. maini. Talupidajad ja põllumajandustootjad, kes soovivad 23. juulil oma tootmise küllastajatele avada, on oodatud osalema infopäeval:

29. märtsil algusega kell 11 Maa-

majanduse Infokeskuses Jänedal või 31. märtsil algusega kell 11 Lõuna-Eestis (toimumiskoht täpsustamisel) Esimene avatud talude päev toimus 2015. aastal, kui oma ukseid

avas küllastajatele 147 talu ja põllumajandustootmist ning taludesse tehti ligikaudu 45 000 küllastust. 2016. aastal osales 234 talu ja tehti ligikaudu 85 000 küllastust.

Mulke talvekuul tulemas

28. veebruaril korraldab Mulgi Kultuuri Instituut järjekordse Mulke talvekuuli.

Seekord on teemavaldkonnaks Kohapärimus ja pärimus Mulgimaal.

Teemad: kohapärimus ja pärimuspaikade olemus. Pärimuspaikade uurimise allikad ja meetodika. Jüri Metssalu

Näiteid Mulgimaa kohapärimusest - Jüri Metssalu

Koolituse aeg: 10:00-16:00. Koolituse pikkus kokku: 5 tundi, paus

üks tund

Koht: Tõrva linn, Tõrva kultuurimaja Männiku 5

Koolitaja: Eesti Kohapärimuse Keskus, mki@mulgimaa.ee, 5185 371

Info ja registreerumine: Mulke talvekuuli 28.02.2017 registreerumine või: Kaja Allilender mki@mulgimaa.ee, 5185 371

Korraldab: Mulgi Kultuuri Instituut

Toetab: Mulgimaa kultuuriprogramm

Vello Jaska

Noored Mulgimaa muusikud andsid menuka sõpruskontserdi

Reedel, 10. veebruari õhtupoolikul oli Tõrva kirik-kammersaal noorte muusikute päralt. Toimumas oli Mulgimaal tegutsevate muusikakoolide õpilaste ühiskontsert.

Veel viimased hääleharjutused, viimased nõuanded ja julgustavad naeratused õpetajatelt, viimased lavaproovid ja olidki kõik esinejad valmis selleks, et anda endast parim.

Kui publiku ette astus Tõrva muusikakooli direktor Thea Leitmaa, tõmbus saal vaikseks.

„2007. aasta veebruarikuus kogunesid Tõrva, Karksi-Nuia ja Tarvastu muusikakooli õpetajad ja õpilased Tõrva kirik-kammersaali, et ühise kontserdiga meenutada Tõrva muusikakooli rajajat ja kauaaegset direktorit Aino Orgset. Sellest kontserdist sai alguse tugev traditsioon, mis liidab Mulgimaal tegutsevaid muusikakoole juba 10 aastat. 2011. aastal liitus nimeetatud sõpruskoolidega ka Abja muusikakool, kõige staažikam muusikaõppeasutus Mulgimaal,“ ütles Thea Leitmaa kontserdi sisse juhatades.

Tema sõnul ühendasid aastate eest Karksi-Nuia ja Tõrva muusikakooli ühised õpetajad. Koolid hakkasid korraldama ühistegevusi ja läbi viima kontserte vaheldumisi Karksi-Nuias ja Tõrvas. Tarvastu muusika- ja kunstikooliga toimusid ühised kontserdid alates 2003. aastast. Mulgimaal tegutsevad muusikaõppeasutused on väga eriilmeli-

sed. Sellest johtuvalt saab iga kooli esinemisnumbritest kokku panna huvitava ja mitmekülgse kava.

„Ühine musitseerimine ja muusikaline õhkkond hoiab au sees Tõrva muusikakooli endise direktori Aino Orgse alustatud sõpruskoolide traditsiooni. Sest sõprussidemed erinevate

muusikakoolide vahel said alguse tänu Ainole, kes elas ja töötas Tõrvas aastatel 1981-2006,“ ütles Leitmaa.

Nende sõnade järel lõi kontserdiärevusest tulvil saalis kõlama Aino Orgse loodud „Laul tamme-dest“, mis sai Tõrva muusikakooli lauluks 2010. aastal kooli 25. juube-

likontserdi eel.

Kontserdile saabunud rohkearvulist publikut ja esinejaid tervitas Anna Haava luuletusega ka Helme koguduse pastor Arvo Lasting.

10 aastat tagasi alustatud ettevõtmine on tänaseks kasvanud kõiki Mulgimaal tegutsevaid muusika-

koole ühendavaks traditsiooniliseks iga-aastaseks kontserdiks.

Muusikakoolide ühiskontserdid toimuvad veel ka maikuu Tarvastus.

Kontserdi lõpus jäädvustatud kõigi esinejate ja õpetajate ühispilet jääb kauaks meenutama neid kauneid muusikast helisevaid hetki.

IV Tõrva-Helme Cup pakkus rohkelt põnevust ja emotsioone!

Neljandal järjestikusel Tõrva-Helme Cupil saaljalgpallis osales 10 meeskonda, kokku 82 mängijat ja nende vahel peeti maha 29 mängu, milles löödi 116 väravat.

Huvitaval kombel läks selliselt, et poolfinaalis mägisisid kõik kolm varasemat karikavõitjat, kuid ometigi ei suutnud mitte ükski neist rändkarikat teist korda endale napsata.

Turniiri võitis sel korral Tõrva-Helme Cup'i uustulnuk FC Pjarnu, kelle ridadesse kuulus ka 20 korda Eesti jalgpallikoondise värvides mänginud Oliver Konsa!

FC Pjarnu võitis finaalis 2016. aasta võitja FC ValiceCar'i skalbi, võites neid näiliselt üsna kindla mänguga 3:1. Kodupubliku rõõmiks jättis 2015. aasta võitja Tõrva

Jalgpalliklubi pronksi koju, alistades kolmanda koha mängus Tõrva-Helme Cup'i kõige esimese võitja FC Suusk meeskonna väravaterohkes mängus seisuga 5:3.

Väga südikat mängu näitas turniiril ka Tõrva JK II meeskond, kes kukkus turniirilt välja veerandfinaalis, kaotades hilisemale turniiri võitjale napilt 2:3. Vaatamata oma

noorele eale, võitlesid hulljulgelt ka Tõrva Noored meeskonna mängijad, kui suutsid 9.-10. koha mängus võita Tartust kohale sõitnud vastaseid suisa 7:0.

Heade tõrjete ja kolme väravasööduga teenis parima väravavahi auhinna FC Pjarnu puurilukk Kermo Hunt. Võitjate seast tuli ka selle aasta suurim väravakütt Anzelo Kutepov.

FC Suusa mängija Siim Tukk lõi küll Anzelo võrdselt 7 väravat, kuid Anzelo kasuks rääkisid tema 3 väravasöötu, Siimu 1 vastu. Tõrva-Helme Cup 2017 silmapaistvaim mängija oli 4 värava ja 5 sööduga FC ValiceCari mängumees Janar Arula.

Kohalikest „karistasid“ vastaseid kõige rohkem Joonas Horn ja Marek Vister, vastavalt 6 ja 5 väravaga.

Tõrva Gümnaasiumis avatakse siseterviserada!

Siseterviserada kujutab endast läbi Tõrva Gümnaasiumi algklasside maja kolmel korrusel kulgevast ja tähistatud marsruuti, mis sisaldab erinevaid tegeluspunkte.

Rajal saab näiteks hüpata keksu, kõndida/hüpata mahatõmmatud joont pidi, täpsust visata või isegi heliredelit tundma õppida. Rajale lisavad

omanäolisust erinevad innustavad laused ja virgutavad mõtted. Siseterviserada on väga hea lahendus selleks, et soodustada laste kehalist aktiivsust ning tuua sportlikke tegevusi ka vahetundidesse. Tõrva Gümnaasiumi rada on mõeldud kasutamiseks kooliõpilastele, kes saavad seda läbida vahetundide ajal, peale tunde või kasutada

seeda ka õppetundide läbiviimiseks.

Tõrva abilinnapea Piret Karu selgitas, et kui kooliõpilastele siseterviserada meeldib, siis on Tõrva Gümnaasiumis võimalik rada veelgi pikendada hoone teistesse osadesse nii, et tegemist oleks ühe Eesti pikima siseterviserajaga. „Tõrva Gümnaasium tähistab sellel aastal oma 100. juubelit ning siseter-

viseraja loomine on parim kingitus väärikas eas haridusasutusele,“ lisas Karu. Tõrva Gümnaasiumi siseterviseraja loomisesse on panustanud oma aega ja mõtteid kõik kooli algklasside õpetajad, direktor Ivar Hanvere, Tõrva linna spordimetoodik Tiina Neumann, abilinnapea Piret Karu ja SA Eesti Terviserajad esindaja Alo Lööke.

Tõrva siseterviseraja loomist on rahastanud Tõrva linn, Tõrva Gümnaasium, SA Eesti Terviserajad ja Eesti Kultuurkapital.

SA Eesti Terviserajad eestvedamisel on senini üle Eesti valminud kokku 28 siseterviserada, mis paiknevad nii koolides kui ka paljude ametiasutuste ja eraettevõtete kontorihoonetes.

65-aastaste ja vanemate osakaal oli Eesti rahvastikus aastal 2000 kõigest 14,9%, aga kasvab aastaks 2040 koguni 27,6%-le.

Hooldajate keskmine tunnipalk oli 2016. aastal 4,05 eurot tunnis, aasta varem 3,31 eurot. Arstidel on keskmine tunnipalk 13,48 eurot.

Egon Ilisson

Abivajavate eakate eest kantakse meil hästi hoolt

Paljude eakate jaoks on oma igapäevaste toimetustega hakkama saamine raskendatud kõrge vanuse ja liikumisraskuste tõttu. Samamoodi on see suureks hingemureks nende lähedastele, kes neid igapäevaselt abistada ei saa. Õnneks on meil tublid sotsiaaltöötajad, kes jõuavad kõikjale ja abistavad hätasattunud vajadusel ka oma vabast ajast.

Kui vanuril on samas linnas või läheduses elavad lapsed või lähisugulased, siis on kindlasti kergem, sest vajadusel saavad nemad nende eest teha poest või apteegist oste, tuua küttepuid, kui selleks peaks vajadus olema, ja korraldada muud eluolu. Aga palju on ka neid, kes peavad täiesti üksi hakkama saama ja vajavad iga päev sotsiaaltöötajate abi.

Tõrva linna Sotsiaalabiameti juhataja Kristi Liivsoni sõnul on Tõrvas selliseid eakaid 48, kes vajavad abi igapäevatoimingutes. „Peamised ülesanded hooldajatel on toiduainete või sooja söögi toomine poest, koristamine, küttepuid ja vee tupp toomine, kütte korraldamine, arstiabi korraldamine, pesemise korraldamine, pesupesemise korraldamine, ravimite muretsemine ja ravimikarbi täitmine, abivahendite soovitamine,“ loetleb Liivson mõningaid peamisi vajadusi, millega eakad ise hätta jäävad.

Põdrala vallas töötab üks sotsiaaltöötaja tegelev inimene, kelleks on sotsiaalnõunik Kersti Köster, ja ühtegi avahooldustöötajat ei ole. Eakate probleeme on vald lahendanud hooldajate määramisega, keda on umbes kümne ringis. Eakatel hoiavad silma peal ka naabrid ja naabrivalve töötab sotsiaalnõuniku sõnul hästi. „Mina tegelen muu töö kõrvalt aktiivsemalt paarikümne eakaga. See tähendab toidu ja ravimite viimist koju, transportimist arsti juurde, apteeki, poodi, abi erinevate dokumentide täitmisel ja asjaajamisel,“ räägib Köster. Erinevatel inimestel on ka erinevad vajadused ja kui mõnel on abi tarvis kord kvartalis, siis teisel paar korda nädalas.

Keerulised asjaajamised

Valdades, kus abi vajavad eakad elavad vähemkompaktselt kui linnas, on logistiliselt nende eest

Kuigi alati ei pruugi parkimine tulla kõige paremini välja, teevad koduvisiitidel käivad sotsiaaltöötajad väga tubli tööd. Foto: Egon Ilisson

SOODUSTINGIMUSTEGA ABIVAHENDID

Talvine külm periood võib tavapärast raskem olla kõikidele inimestele. Libedad olud, pimedus ja päikesevaegus võib kõigile meile oma jälje jätta. Kuidas oleks aga talvisel ajal võimalik kergendada erivajadustega inimeste elu? Nõu annab Apotheke projektijuht Reet Teemets.

KUIDAS SAAKSID SOODUSTUST?

Kui inimesel on vaja abivahendit (abis-tav vahend, mis aitab säilitada inimese töövõimet ja hakkamasaamist igapäevases elus), tuleb tal esmalt pöörduda oma arsti või rehabilitatsiooniasutuse poole, kes, hinnates tema probleemi, väljastab vajadusel vastava tõendi, millega tuleb pöörduda sotsiaalkindlustusameti poole. Tõendi alusel saab abivajaja sotsiaalkindlustusametist isikliku abivahendi kaardi. Sellega saab soodustingimustel inkontinentsi- või nahahooldusvahendeid soetada mugavalt ka apteegist, millel on sotsiaalkindlustusametiga nimetatud abivahendite müümiseks kehtiv leping.

SOODUSTINGIMUSTEL ABIVAHENDID APTEEGIST

Soodustingimustel saab näiteks Apothekast hetkel soetada laste ja täiskasvanute mähkmeid, sidemeid, aluslinu, naha kaitse-, desinfitseerimis- ja pesemisvahendeid, niisutatud salvirätte jpm. Valik on aja jooksul kindlasti laienemas. Seega enam pole vaja teha mitut käiku, et osta nii ravimeid, tervisekaupu kui ka abivahendeid – kõik saab mugavalt ühest kohast kätte.

MILLISEID DOKUMENTE ON VAJA ABIVAHENDI SOETAMISEKS SOODUSTINGIMUSTEL?

Apteeki tuleks kaasa võtta: Abivajaja või tema esindaja isikut tõendav dokument. Isikliku abivahendi kaart. Arstitõend abivahendi vajaduse kohta. Erimenetlusotsus (kui seda on Sotsiaalkindlustusametist taotletud) Õppivatel isikutel koolitõend.

Koht Eesti kallimas hooldekodus Benita Kodu (pildil söögisaal) maksab iga kuu alates 840 € kuni 1340 €. Valjala hooldekodus Saaremaal saab aga hakkama 300 € kuutasuga.

Maria Tomson on teadaolevalt kõige vanemaks elanud eestlane. Ta elas 112 aastat, kolm kuud ja 29 päeva. Hetkel on vanim eestlane 31. jaanuaril 107-aastaseks saanud Arved Tamm (pildil).

hoolitsemise keerulisem. Samas on transporditeenus elektriautoga kliendile tasuta. "Inimesed kasutavad seda poodi, bussi peale, apteeki, arsti juurde minekuks. Tartu sõitu me elektriautoga ette ei võta, sest laadimine võtab väga palju aega, aga Viljandi, Valga, Elva, Tõrva ei ole probleemiks. Teen seda oma põhitöö kõrvalt täpselt niipalju, kui vajadust ja aega on," räägib Köster, et tööpäev ei lõppe tal kella järgi.

Veel on olemas abivahendite tasuta rentimise võimalus. Kepid, kargud, rulaatorid, ratastoolid, mida võimalik vallamajast tasuta kasutada saada. Täitsa agaralt kasutatakse näiteks karke ja küünarkeppe ootamatute vigastuste korral.

Samas on suur mure eakate asjaajamine riigi ja teenusepakkujatega ja ka siinkohal on tublid sotsiaaltöötajad abiks. "Abi erinevate dokumentide vormistamisel, nagu näiteks isikuttõendavad dokumendid, pensionid, kohtutäiturile vajalikud dokumendid, töövõime hindamise dokumendid, elatise väljanõudmine kohtus ja muud sellised ülesanded on samuti meie pädevuses," räägib Köster, et ka neid vajadusi tuleb palju ette. Teinekord on asjaajamine keeruline ja vaja lahendada enneolematuid olukordi, kus vajalik enne põhjalik eeltöö, et oskaks aidata. "Viimane juhus oli abistamine elatise väljanõudmise dokumentide täitmisel Saksamaalt," räägib Köster, et kunagi ei tea ette, milliste murede lahendamiseks peab töö kokku puutuma.

Põdrala vallas on ka kasutatud riide toomise ja saamise võimalus, sest vallamaja teisel korrusel on ruumid, kuhu soovijad saavad tuua mittevajalikke kasutatud riideid ja samas saada midagi endale vajalikku.

Inimesi ei saa sundida

Aga kui tervis juba päris kehvaks läheb ja inimene vajab ööpäevaringset valvet, tuleb arutlusele ehk peaks inimene kodust hooldekodusse kolima. Õiget aega, millal see otsus tuleks teha, on raske määratleda. "Kui eakas ei saa ise igapäevatoimingutega hakkama ja tema tervis ja liikumine on halb, on põhjust muretseda/sekkuda, kui ei ole talle võimalik tagada ööpäevaringset järelevalvet ja hoolt kodus. Muidugi jääb otsus minna ööpäevaringsele teenusele või mitte siiski inimese enda teha. Kedagi vägisi kuhugi viia ei saa," räägib Liivson, et inimlikult on arusaadav, et oma kodu on ikka kõige kallim.

Liivsoni sõnul saavad mõned eakad aru, et ei saa iseseisvalt enam

kodus hakkama ja avaldavad ise soovi hooldusteenusele minemiseks ning vajavad lihtsalt abi ja juhendamist, kuidas ööpäevaringsele teenusele saada. On aga eakaid, kes ei lähe teenusele, kuigi lähedased/sotsiaaltoetajad näevad, et ta ei tule enam ise toime.

Neil, kel tervis küll parem, aga liikumine raskendatud, sooviksid aga ka vahel sotsiaalsetest tegevustest osa võtta, kuid see ei pruugi olla alati kõige lihtsam. "Kui eakas niipalju liigub, et saame elektriauto teenust pakkuda, siis pole probleemi. Vastavalt soovile oleme eakaid abistanud ka ühistegevusest osavõtul transpordiga," räägib Köster, kes tunnistab, et eakatel on ka väikevaldades tegevust rohkelt ja pensionäride ühendused on meie piirkonnas õnnelks röömustavalt aktiivsed. Paljud valdades elavad eakad osalevad aktiivselt ühistegevustes koos Tõrva eakatega.

Suure omavalitsuse eelised

Haldusreformi ühe positiivsema märksõnana on välja hõigatud teenuste kättesaadavuse paranemist ja uusi võimalusi neid pakkuda. Ka Põdrala sotsiaalnõunik Kersti Köster loodab, et olukord läheb paremaks. "Loodan, et meie piirkonnas hakkab tööle avahoolustöötaja – vajadus on ju olemas. Lisaks usun, et transporditeenust on võimalik muuta kvaliteetsemaks. Ma mõtlen just nende inimeste peale, kes kasutavad liikumiseks ratastooli või rulaatorit," räägib Köster, et elektriautoga on siiani sõidud ära tehtud, aga ruumikas auto, mis kohandatud abivajajatele, kuluks kindlasti ära. Samuti loodab sotsiaalnõunik, et erinevate teenuste hulk, mida omavalitsusest võimalik saada, suureneb (isikliku abistaja teenus, tugiisiku teenus) ja ka Tõrva linnast kaugemale elavate inimesteni jõuab. "Praegu on selleks vajadus olemas, aga kohapeal inimest, kes oleks võimeline teenust osutama, ei ole. Hooldekodu kohtadega on samuti mõnel perioodil ikka tõeliselt kitsas käes," loodab Köster, et paremad ajad vaid unistuseks ei jää.

Vara peale maiad

See ei tohiks olla kellelegi üllatus, et tihtipeale ilmuvad omaksed ja sugulased välja eaka eest hoolitsemise just siis, kui maise teekonna lõpp hakkab lähedale jõudma. Härdad meelega kirjutavad tihtipeale ka vanurid oma varad laste või sugulaste nimele, kes seda siis

HÄIRENUPUTEENUS ON ABIKS

Medi häirenuputeenus on igas Eestimaa otsas kättesaadav olnud kuus aastat ja abilised hädasolijale koju saadetud rohkem kui 600 korral ja mitmekümnel inimesel lausa elugi päästnud. Selle olemasolu võimaldab eakal inimesel kauem kodus elada.

Häirenupp on maailma kõige lihtsam abivahend. Üldjuhul on selle kasutaja eakas või liikumispuudega inimene, kes kannab kodus ja kodu lähistel viibides randmel või kaelas veekindlat kellatüüpi häirenuppu. Õnnetuse korral – olgu see kukkumine, terviserike või kasvõi tulekahju, vajutab hätta sattunu punast nuppu. Seejärel helistab spetsiaalne käed-vaba hoolekandetelefon – mis on paigutatud inimese koju – Medi kõnekeskuse operaatorile. Temaga suheldes selgitatakse välja kohapealne abivahendus. Operaator saadab vajadusel kohale hoolealuse enda usaldatava isiku – lähedase, naabri, sotsiaaltöötaja, kriitilisemal juhul ka kiirabi või päästeameti. Kaasaegsel häirenupul on lisaks käsitsi nupu vajutamisele ka kukkumisannduri funktsioon. Kukkumisanndur algatab tugeva pöörutuse korral häirekõne automaatselt sel juhul, kui inimene pärast kukkumist enam ei liiguta. Nii saab info võimalik

kust õnnetusest hoolealuse abilistele edastatud kasvõi meelemärguse kaotusega lõppenud kukkumise järgselt.

Medi häirenupulahendusega saab ühendada spetsiaalse suitsuanduri, mis on kodudes niikuinii kohustuslik. Kui tavapärase suitsuandur piiksub vaid lokaalselt, siis hoolekandetelefoniga seotud suitsuandur algatab koheselt automaatse häirekõne ja Medi kõnekeskuse operaator kutsub vajadusel päästeameti välja. Teine, paljudele nooremategi vajalik abivahend on automaatne ravimidosaatore, mis Soomes, Rootsis ja mujalgi juba 25 aastat kasutusel olnud. Hõlpsalt käsitlaval seadmel on 28 eraldi ravimilahtrit, kuhu hoolidaja või lähedane ravimid valmis paneb. Täpselt määratud kellaaegadel annab ravimidosaatore meloodia ja punase tulukese vilkumisega märku, et on aeg tabletti võtta.

Kui hajameelne eakas või dementsne isik peaks uitama minema, aitab tema asukohta tuvastada väike ja üllilhtne positsioneerimise abimees. Lähedane või hooldaja saab oma nutitelefoni alati vaadata, kus inimene asub. Samuti saab tellida automaatse teavituse, kui inimene

hakkab liikuma või jääb pikemaks ajaks liikumatuks. Nii teab vajadusel huvi tunda, kas kõik on korras.

Medi häirenuputeenus, automaatne ravimidosaatore, elektriline pliidiavalvur ja kaduma läinud eaka asukoha tuvastamise lahendused tagavad eakale lähedasele tema enda kodus ja kaugemalgi kõrgema turvatunde ja kõigile hoolivatele lähedastele hingerahu.

Lisainfot saab Medi nõuandeliinil 661 8181, e-postiga info@medi.ee ja kodulehel www.medi.ee. Vajadusel suheldaks ka linna või valla sotsiaalosakonnaga, et vajalikud abivahendid saamata ei jääks ja igaüks saaks end oma kodus kindlalt tunda ja kauem iseseisvalt elada.

kurjasti ära kasutavad. Liivson tunnistab, et analoogne käitumine ei ole linnalegend ja selliseid juhtumeid esineb, kui üleöö ilmuvad välja "kullakaevurid". Samas on ka sotsiaaltöötajatel käed seotud ja kellelegi keelata oma vara loovutada ei saa isegi siis, kui on kahtlus, et sugulased on vaid omakasu peal väljas.

Juhtub ka seda, et vanainimesed kirjutavad oma kinnisvara juba varakult oma laste või sugulaste nimele ja nood siis seda tagatiseks pannes võtavad endale laene või muud moodi kuritarvi-

tavad heauskset kingitust. Esinevad olukorrad, kui inimestel tekiavad võlad, siis just kingiks saadud korter läheb seetõttu haamri alla. "Neid ära hoida sotsiaaltöötajal on suhteliselt raske. Me saame nõustada ja jõustada, aga otsuse oma vara puhul teeb eakas ise," tunnistab Liivson. Ta mõnab, et sellised "kätt hoidmas" käijad on probleem, aga kui suur mure see kogu ühiskonnas on, on tal raske hinnata. "Tuleb ikka ette selliseid olukordi, aga sotsiaaltöötajani jõuab see info alles siis, kui on juba probleem käes – eakas on

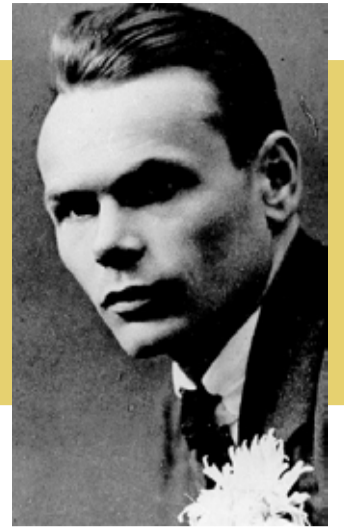
jäetud abita ja üks. Üldjuhul neil lubatakse elada oma elupäevade lõpuni oma kodus, aga igapäevaeluga hakkama saamisest ei ole enam kellelegi loota," räägib Liivson, et kui vanainimese varandus käes, siis nii mõnigi lendab hoolimatult nelja tuule poole. Tervel mõistusel on sellist käitumist väga keeruline hoomata, aga paraku see pole haruldane.

Igal juhul teevad meie kohalikud spetsialistid omalt poolt kõik, et eakad saaksid elada võimalikult täisväärtuslikku elu ning et keegi nende abitust ära kasutama ei tõttaks.

Tõrvas tegutseva Scandinavian Furniture toodangust 90% ekspordidakse Soome, Rootsi, Suurbritanniasse, Belgiasse, Hollandisse ja Šveitsi. Aastas toodavad nad muuhulgas 100 000 voodit.

Leebikus sündinud luuletaja Henrik Visnapuu läbis Narva Gümnaasiumi juures algkooliõpetaja kutseksami ja hakkas vallakooli õpetajaks juba 17-aastaselt.

Kadi Lääts

20. veebruar - 20. märts rahvakalendris

Veebruar kostitab meid peetripäevaga, mis leiab aset 22. kuupäeval. Üldiselt oli see juba 19. sajandil elavast traditsioonist taandunud püha. Üksikud teated viitavad, et seda peeti kevade alguspühaks ja siis kõlistati kette usside ja metsloomade peletamiseks. Peetripäevale järgneb juba kolme päeva pärast (25.02) madisepäev. Madisepäev on tuntud erinevate töökeeldude poolest. Eriti kardeti putukate ja usside pärast. Madisepäeval pidi vanasti putukatele ja maamardikatele elu sisse loodama ning kui sel päeval lund sajab, tuleb suvel palju parmusid. Ohtlikuks peeti nõela ja üldse terava eseme kasutamist, sest siis oli karta suvel sagedast ussidega kohtumist. Samuti ei tohtinud sel päeval kapsaid, ube ega herneid keeta - need minevat kasvuajal ussitama. Sel

päeval on soovituslik keeta hoopis kartuli- ja tangusööke.

Jevdokiapäev leiab aset 1. märtsil. Õigeusupüha, mis on olnud üsna vähetuntud isegi Setumaal. Usu-märter Jevdokia märtrisurma (ajavahemikus u 160.-170) mälestuspäev. Sagedamini seostatakse seda päeva lindude saabumisega, neile visatakse toitu, kuid üldiselt seda ei tähistata.

8. märtsil on naistepäev. Naistepäev on erakordselt kummalise saatusega päev, mida riikliku tähtpäeva

või koguni riigipühana pühitseti peaaegu kogu nõukogude aja vältel. Ametlikult tähendas see koosviibimisi töökohtades ja pidu pereringis. East ja staatusest sõltumata kingiti naistele ja tüdrukutele lilli. Siinkohal ongi hea meeslugejatele meelde tuletada, et nad ei unustaks õrnamat sugupoolt. Nagu vanade kevad-talviste naistepühade puhul, oli ideaaliks, et naiste töö teevad sel päeval mehed. Osteti torti ja pakuti kooke. Üsna lahutamatu kuulus selle päeva juurde ka pidulik jook, mis on populaarne ka tänapäeval.

Tuleks meelde jätta, et kui sorokasveedi (9. märts) päeval on külm, siis on külma veel 40 päeva. Vähetuntud püha, õigeusupüha, mida peamiselt tähistatakse Setumaal.

Järgmiseks pühaks on korjusepäev (12. märts). Seda päeva tuntakse eeskätt vanimate trükiste põhjal ja see on üks teadlastele enam huvi paku-

nud pühi, mille kohta on püstitatud huvitavaid hüpoteese. On arvatud, et see on vana rahvakogunemise aeg, samuti talihari ehk talve poolitaja, mille tähendus kandus hiljem muudele kalendripäevadele. Mitmed pseudoetümoloogiad said alguse asjaolust, et eestipärastatud nime Gregorius ei tuntud ära ega osatud seostada pühakunimega. Sel päeval tasub perele söögiks pakkuda ube.

Emakeelepäev (14. märts). Eesti keele ja kultuuri päeva hakati esimese eesti luuletaja Kristjan Jaak Petersoni sünniaastapäeval tähistama 1996. aastal. Selle päeva tähistamise mõtte algataja oli Sondas elav kooliõpetaja ja keeleteadlane Meinhard Laks. Peterson oli mees, kelle järgi on Tartus ka nimetatud üks gümnaasium ja tema kuju asetseb Toomemäel.

17. märtsil on lausa kolm tähtpäeva, seega on põhjust tähistamiseks. Alekseipäev, mis on jällegi

õigeusupüha. Sel päeval keedeti kruupe ja valmistuti kevadeks. Patrikupäev, iirlaste rahvuspüha, päeva tähistatakse muusika kuulamise ja õllejoomisega, eelistatud on Iirimaa õlled. Önn ootab ees neid, kes kannavad ristikeinalehe kujutisega märke ja rohelist värvi rõivaid - siis pole kaaskodanikel õigust neid näpistada. Viimaseks on ussiliikumise päev, mil tähistati Lätiga kokkupuutealal Lõuna-Eestis, kus ta asendab sealkandis tundmatut madisepäeva. Kirikukalendris on see püha Gertrudi surmapäev. Väga oluline oli käädril päeval usside ja putukate tõrjumine, milleks tuli lõnga kerida (ussid on keras). Sel päeval hakkab karu end kápuli keerama, putukatel ja ussidel tuleb elu sisse, siga hakkab end ise toitma. (Info pärineb BERTA-st, Eesti rahvakalendri tähtpäevade andmebaasist).

Kruus teede remondiks

Helme Vallavalitsus ootab kodanike soovivaldusi teede remontimiseks vajaliku kruusa saamiseks.

Helme Vallavalitsus plaanib korraldada hanke valla teede ja erateede remondiks vajaliku kruusa ostmiseks. Palume erateede omanikel esitada omapoolsed soovid koos ligikaudsete kogustega (m3) vallavalitsusele hiljemalt 13.03.2017 e-posti aadressile andres.jurs@helme.ee.

Avalduses esitada täpne tee asu-

koht ja soovitatav kogus. Lisada kontaktandmed.

Vallavalitsus kompenseerib erateede omanikele 50% kruusa maksumusest. Hind selgub peale hanke läbiviimist. Peale seda võetakse kõigi avalduse esitanutega ühendust, et täpsustada soovitatavad kogused, tarne- ja maksetingimused.

Lisainfo: Andres Jurs, tel. 7668453, mob. 5069331, andres.jurs@helme.ee

Valga, Võru ja Põlvamaal toimuv projekt

Võtmepädevuste arendamine Lõuna-Eestis

Koolitused on tasuta!
Arvutiõppe algkursus sihtgrupile 50a ja vanemad

Kohtade arv on piiratud!
Koolitused algavad 01.03.2017

Info ja registreerimine
<http://www.vkok.ee/kursus>
tel. 5300 8085

Vaata lisainfo ja registreeri ennast koolitusele

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis. Tel: 56 111 900

KAUNIST VABARIIGI AASTAPÄEVA!

-Reformierakond Valgemaal

Reformierakond
Parem Eesti Simele

Ostame kuusepalki metsa äärest hinnaga 60-68 EUR/tm.

Lisaks ostame raieõigust, metsa- ja põllumaad.

info@ostanmetsa.ee
www.ostanmetsa.ee
+372 555 86 086
OstanMetsa OÜ

Kärstna vili OÜ

Võtab rendile põllumaad Põdrala vallas, Helmes ja selle lähiümbruses. Rendi hind kokkuleppel. Lisainfo ja pakkumised: Tel. 56272188 E-mail: karstna.vili@gmail.com

Jaak Pihlak,
Viljandi Muuseumi direktor

Helme Kihelkonna vabadussangarid

Ermes Friedrich Berg

Salme Ilmet

Aleksander Jaakson

Eduard-Alfred Kubbo

Jaan Kõue

Helme kihelkond oli maa-alalt ja rahvaarvult üks suuremaid ning kuulus Eesti riigi loomishetkel Viljandimaa koosseisu. Pärast Vabadussõja lõppu, kui moodustati Valgamaa, liideti siinne kant rõhuvas enamus vastloodud maakonnaga. Vaid Kärstna ja Riidaja vallad jäid Viljandimaa osaks. Helme on kultuuriloolise Mulgimaa üks viiest kihelkonnast, mis jääb selle kaguossa.

Vabadussõda Helme aladel

Eesti iseseisvuse sünnis üliolulist rolli mänginud Vabadussõda puudutas otseselt ka Helmet, sest jaanuariks 1919 hõivas Punaarmee praktiliselt kogu kihelkonna ala. Siin, Kärstna mõisa väljadel, toimusid jaanuari esimestel päevadel murdelahingud, kus vaenlase pealetung pidurdati ning alustati vasturünnakut. Rasked lahingud Helme, Tõrva, Taagepera, Hummuli ja mitme teise mõisa pärast käisid kogu jaanuarikuu. Veebruariks 1919 löödi Punaarmee Helme kihelkonna aladelt välja. Lahinguis langes arvukalt mehi, neile veel lisandus hulgaliselt punaterrori ohvreid.

Langenute mälestuseks

Järgnenud iseseisvusaastatel ei unustatud omi sangareid. Nii püstitati Helme kalmistule Roobe lahingus langenud ja tundmatuks jäänud 11 Eesti sõduri ühishauale mälestusrist. Keskse kihelkondliku monumendina kerkis Tõrvas koolimaja juurde Helme-Tõrvas mälestussammas. See oli pühendatud 65 inimesele, kes Vabadussõjas elu kaotasid, neist 25 hukkusid punase terrori läbi. Mälestussambad avati ka Kärstna lahingute ja selles langenud 18 sõjamehe ning Taagepera vallast sõjas hukkunud 8 mehe auks. Lisaks paigaldati mälestustahvlid Kärstna,

Holdre (9 langenule) ja Patküla (7 langenule) vallamaja. Kavas oli rajada ka 3. jalaväepolgu lahingute monument Helme lossivaremete naabruses ning Hummuli Kalmeti mäele plaaniti tähist jaanuaris 1919 punaste poolt mõrvatud viiele kodanikule. Kuid 1940. aastal alanud Nõukogude okupatsioon katkestas need kavad ning võõrvõim hävitas rajatud mälestised. Täna on taastatud kõik langenute auks püstitatud mälestusmärgid, välja arvatud Kärstna vallamajas asunud tahvel, millel olnud nimed on senini teadmata.

Vabaduse Risti – vapruste sümbol

Vabadussõjas osutatud vaprust ning sõjalisi ja tsiviilteeneid sooviti väärrikalt hinnata ja selleks asutas Eesti valitsus juba sõja algul 24. veebruaril 1919 riikliku teenetemärgi – Vabaduse Risti. Ordenit, mis tänapäevalgi kuulub meie teenetemärkide hulka, jagati aastatel 1919-1925 kokku 3225 korral. Täna on otsene füüsiline seos selle teenetemärgi kandjatega katkenud, sest 2000. aastal suri Karl Jaanus, viimane ordenikandja. Ta maeti sõjaväeliste austusavalduste saatel Pilistvere kalmistule.

Vabaduse Risti kavaleride seas oli arvestataval hulgal Helme kihelkonnaga seoseid omanud isikuid. Nii neid, kes siin sündinud või hiljem elama asunud, Helme väljadel langenud ning seetõttu postuumselt autasustatud, siinsete mõisamaade jagamise tulemusel autasutatuks saanud, aga ka Helme ja Taagepera kalmistutel viimse puhkepaiga leidnud sangarid.

Helmega seotud sangarid

Helme kihelkonnaga on teadaolevaid seoseid 62 Vabaduse Risti kavaleril, neist lausa 41 isikut sündis siinkandis. Paljud sõjasangarid jätkasid

hiljem teenistust Eesti sõjaväes, kus tegid edukat karjääri. Neist neli meest tõusid kindraliteks: Paul-Adolf Lill, Jaan Soots, Aleksander Jaakson ja Jaan Kruus. Kolm esimest tulid ilmale Helme kandis. Lisaks kolmetest meest ülendati Eesti väes vanemohvitseriks, vastavalt siis koloneli, kolonelleitnandi või majori auastmesse. Nendeks olid: Ludvig-Karl Jakobsen, Jaan Junkur, Juhan Jõgevest, Juhan Järver, Eduard-Alfred Kubbo, Hugo Kulbok, Friedrich Kurg, Emil-Aleksander-Leonhard Kursk, Johann Madisson, Friedrich-Karl Pinka, Martin Terras, Jaan Unt ja Henn Välme. Ohvitserile vastava aukraadi sai kokku 36 Helmega seoseid omanud sõjaväelast.

Peaaegu kõik siinsest kandidaat Vabaduse Risti pälvintest olid mehed. Kuid leidis siiski ka üks naine, Salme Bergmann (alates 1938 Ilmet), kes sai ordeni just sanitarina lahingutes osutatud vapruste eest.

Olgu märgitud, et Eesti kodanikest sai lisaks temale selle teenetemärgi veel teinegi naine. Husaar Peeter Ronk, kes tegelikult oli neiu Anna-Marie Vares ja abielludes hakkas kandma perenime Kukk. Tema, nii nagu Salme Bergmann, oli päritolult mulk, sündinud Paistu kihelkonnas Pahuveres vallas.

Postuumselt pälvisid Vabaduse Risti neli siinse kandiga seotud sangarit. Neist leitnant Nikolai Fischer langes lahingus Kärstna mõisa pärast 2. jaanuaril 1919, leitnant Herbert-Karl Pinka suri haavadesse 28. veebruaril 1919 Tartus ülikooli haavakliinikus, lipnik Jaan Oja sai surma 8. aprillil 1919 lahingus Põderimaal ning reamees Edgar-Valentin Philips suri haigusesse 1. oktoobril 1919 Valgas. Eesti riik hindas nende eneseohverdust kõrgelt ning tunnustas neid seepärast

ka pärast surma teenetemärgiga.

Kuulsad ordenikandjad

Nimekaimaks Helme kandist pärinevaks Vabaduse Risti kavaleriks võib pidada kindralmajor Jaan Sootsi, kes oli Vabadussõja ajal Sõjavägede ülemjuhataja staabiülema ja seega teine mees tollasel sõjalisel ametiredelil. Ta oli pikaajaline sõjaminister, Riigikogu liige ning Tallinna ülelinnapea. Helme jaoks võib tähtsaks pidada seda, et ta juhtis 1934-40 Mulkide Seltsi Tallinnas ning valiti märtsis 1940 Helme valla aukodanikuks.

Silmapaistev isik oli ka kindralmajor Aleksander Jaakson. Ta võitles Vabadussõja ajal pataljoniülemana ja oli 1936-39 haridusminister ning seejärel Sõjavägede Staabi ülem. Oli samuti Mulkide Seltsi liige.

Kõige kõrgemasse, kindralleitnandi aukraadi tõusis aga Paul-Adolf Lill, kes juhtis Vabadussõja ajal Korraldusvalitsust ning oli hilisem kaitse- ja sõjaminister. Temagi kuulus Mulkide Seltsi. Koos Sootsi, Jaaksoni ja teiste siit pärit mulkidega kinkis ta juunis 1939 Helme kirikule suure värvilise vitraažakna, mis aga 1944. aasta sügisel koos kirikuga hävis.

Neljas kõrgem ohvitser, kindralmajor Jaan Kruus, kes Vabadussõja ajal oli polguülema ja 1936-40 2. diviisi ülem, sündis hoopiski Läänemaal. Ta sai aga sõjas osutatud teenete eest Hummuli mõisa südamest autasumaa, mida majandas kuni maa anastamiseni võõrvõimu poolt.

Huvitav on seegi, et kõik neli meest pälvisid ka tunnustuse meie lõunanaabritelt. Nad said Läti Karutapja ordeni, mis oli naabrite esimene riiklik autasu ja omistati Läti riikluse kaitseks osutatud teenete eest.

Kindralite hilisem saatuse osas on sarvane sadade ja tuhandete oma riiki

ja rahvast armastavate eestlastega nad hukkusid või hukati Nõukogude vangilaagrites Teise maailmasõja ajal. Sama juhtus veel mitmete Helmega seotud Vabaduse Risti vendadega, nii ohvitseride kui ka reaväelastega, kes võõrvõimu läbi oma elu kaotasid. Vaid vähemal osal neist õnnestus pääseda ning surra paguluses või kodumaal üldsusele tundmatutena.

Krahvi pojast sõjasangar

Paljude põnevate Helmega seotud isikute hulgas oli ka kuulsas Sangaste krahvi poeg Ermes-Friedrich von Berg. Ta osales Vabadussõjas lipnikuna Soomest meile appi tõtanud Põhja Poegade rügemendis. Lahingutes osutatud vapruste eest autasustati teda vapruste Vabaduse Ristiga. Rukikrahvist isa oli talle ostnud enne Esimest maailmasõda Hummuli mõisa koos Aitsra ja Alamõisa mõisatega. Kuid ta asus siiski elama Soomes, kus pärast Teist maailmasõda suri.

Vabaduse Risti kavaleride saatuse raamatusse

Käesoleva aasta veebruaris ilmub mahukas teatmeteos „Eesti Vabaduse Risti kavalerid“. Selles, ligi 1000-leheküljelises raamatus, on talletatud kõigi sangarite biograafiad ja teenetemärgi ajalugu. Aastaid kestnud uurimistöe tulemusel on selgunud enamuse Vabaduse Risti saanud isikute saatuse. Sealhulgas ka Helme kandi ordenikandjate elukäik. Senini on aga siinse kihelkonna kavaleridest küpsena teadmata kuni ja kunas suri Kuperjanovi partisanide pataljoni teeninud reamees Peeter Kukk. Ta oli seotud Holdre ja Lätis asuva Omuli valla ning Aluksne kandiga. Pärast Vabadussõda jäi ta elama Lätimaale, kuhu jäljed kaovad. Äkki tead Sina, hea lugeja, mis temast sai?

Paul Adolf Lill

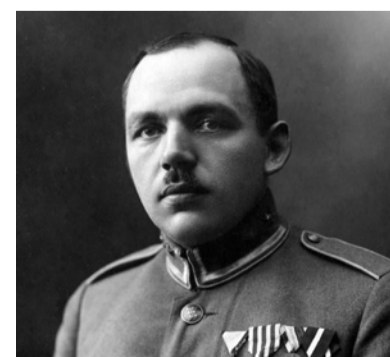
Märt Oksaar

Friedrich-Karl Pinka

Jaan Soots

Jaan Unt

Egon Ilisson

Tantsuklubi HOP on äratanud lastes ellu tantsupisiku

Tõrvas tegutseval tantsuklubil HOP on käimas kolmas hooaeg. Hetkeseisuga tantsib klubi kuues rühmas 79 last, kellest 21 on poisid.

Kõige nooremad on 3- aastased lapsed ja kõige vanemad tantsijad on 8. klassi tüdrukud. Igal rühmal on oma nimi ja põhiliselt tegeldakse show- ja vabatantsuga, aga sisse põimitakse ka teisi stiile. Iga rühm õpib hooaja vältel 2-4 tantsu, mis on tantsuklubi enda loodud. Lisaks tantsuklubi asutaja ja juhendaja Kerli Vessinile tegeleb klubis poistele akrobaatika õpetamisega Liia Ruusmann. „Liia on ääretult vastutulelik ja tulemustele orienteeritud, heade teadmistega treener,“ räägin Vessin. „Hetkel juhendab vabatahtlikuna suurema osa 1.-3. kl laste rühma Nööbid treeninguid Grete- Lisette Gulbis, kes on imetusväärne tüdruk. Noorel neil on vahvad ideed ja tõsine kirg ning huvi tantsu vastu, mida ta püüab väikestele tantsijatele edasi anda,“ on Vessin rõõmus, et vaatamata oma noorusele juba kogunud tantsija Gulbis oma oskuseid noorematele edasi annab.

Unistuse täitumine

Oma tantsuklubi loomine on olnud Vessini lapsepõlve suurim unistus. See, et ta selle unistuse täitis Tõrvas, on märgilise tähendusega, sest tema enda tantsutee on saanud alguse samuti Tõrvas Ulvi Riitsalu juhendamisel. „Aastaid oligi klubi loomine ainult mõttetasandil. Siis ühel hetkel võtsin asja kätte ja nii ta läkski,“ räägib Tõrvas neljandat aastat tantsimist õpetav neiu. „Esimesel aastal tegutseti Tõrva Avatud Noortekeskuses lihtsalt loovtantsu huviringina. Tagasiside oli positiivne ja siis otsustasingi teha ametlikult klubi,“ räägib Vessin HOP-i sünnist, mille praegu on käimas kolmas tegutsemisaasta. „Pean ennast õnne-

Kerli Vessin (vasakult), Grete-Lisette Gulbis ja Liia Ruusmann on süstinud paljudesse lastesse tantsutahet.
Foto: Ülav Neumann

likuks inimeseks, kuna saan tegelda sellega, mis mulle tõesti meeldib. Tänapäeval on paraku nii, et kõik inimesed ei saa teha tööd, mis neile meeldib,“ on Vessin muuhulgas ülimalt rõõmus, et heakskiidu on klubi tegevusele andnud ka kohalik omavalitsus. Samuti on toetajad lapsevanemad, kes oma lapsed on suunanud klubisse trenni ja treeneritele ikka toetavaid sõnu jaganud.

Vessini arvates võiksid lapsed tantsuga tegelda just seetõttu, et see arendab nende loovust, kehalisi võimeid. Nad saavad palju liikuda ja kindlasti saavad eluks vajaliku esinemis- ja eneseväljendusjulguse ja -oskuse. Tants on eneseväljendus, mille abil jutustatakse oma lugu või lihtsalt vaatamängulise show.

Tantsuga saab positiivse energia!

Lapsed on väga loovad ja head õppijad ja neilt saab Vessin ka kavade inspiratsiooni. „Nad on nii

siirad, emotsionaalsed ja muretud. Olen seda meelt, et kui on tõsine tantsusoo ja tahtejõud olemas, siis ei ole tantsuga alustada kunagi liiga hilja,“ soovib Vessin siiski seda, et mida väiksemana alustada, seda parem. Tantsuklubi HOP võtab vastu lapsi juba alates 3.eluaastast. „Sellises vanuses lapsed on erinevad. Mõni laps alguses lihtsalt vaatab kõrvalt trenni ja veidi teeb kaasa, aga on ka lapsi, kes 3-aastasena kohe püüavad kaasa teha ja hirmu trenni ees ei ole. Väikeste laste põhiline hirm trennis on, et emme kaob ära, on kardetud ka kõva muusikat,“ räägib juhendaja, et väikeste laste puhul on trenni suunajad ikkagi enamjaolt vanemad ja vahel juhtub ka nii, et lapsel endal huvi ei olegi. Sellisel juhul ei peaks Vessini sõnul trenniga jätkama, kui lapsele tõesti ei meeldi ja huvi puudub. „Trenn on ju vabatahtlik ja seda ei tohiks vägisi teha, sest nii ei tule ka tulemusi,“ näeb

Vessin ikkagi vajadust jätta otsus lapse enda teha.

Trenn on jaotatud HOP-is kolmeks osaks: soojendus, põhiosas erinevad kombinatsioonid, elemendid, kava harjutamine, lõpuosas on lihasvenitused ja üldfüüsiline trenn. Sinna vahele mahub ka vestlus lastega. „Väiksemate laste puhul on trenni lõpus kindlasti väga tähtsal kohal mäng, mille kaudu areneb laste loovus. Trennides olen nõudlik ja järjepidev, ainult nii saame maksimaalsed tulemused,“ räägib Vessin, et distsipliin on ka väikeste puhul väga tähtis.

Tantsupedagoog usub, et kõik algab kodust, ja kui kodu on mõistetav ja toetav, on ka tulemusi näha. Eks ikka tuleb trennis ette raskeid aegu, kus võidakse kaaluda isegi trennist lahkumist, aga just need on ajad, kui tuleks kodus lapsega vestelda, selgitada välja plussid ja miinused ja kindlasti sellest infor-

meerida ka juhendajat/treenerit. „Märgake oma last, kiitke ja innustage teda, tundke huvi trennis tehtu vastu!“ innustab Vessin lastega suhtlema ja tagasisidet saama.

Näidatakse oma oskusi

Tantsuklubi HOP rühmad on eelnevatel aastatel esinenud erinevatel üritustel Tõrva linnas, samuti võistelnud festivalidel Koolitants, Kuldne karikas ja Tantsukarussell. Ka tänavune esimene võistlus on läbitud ja 3. veebruaril osaleti koguni viie rühmaga Koolitants 2017 Valgamaa eelvoorus. Rühm Nööbid sai kavaga „OIH“ (lastetants, 1-4. kl, autor Grete- Lisette Gulbis, juhendajad Grete- Lisette Gulbis, Kerli Vessin) Lottemaa eripreemia.

„Kõik meie klubist osalenud rühmad tegid head ja energilised etteasted. Jäin lastega väga rahule ja olen nende üle uhke! Žürii sõnul olid meie kavad hea energiaga, lapsed nautisid laval tantsimist,“ räägib Vessin, et ka temale on kõige olulisem nautida tantsu juures seda, mida teed, minna teemasse sisse ja olla laval kohal. Seda õpetab ta lastele juba väikesest peale.

Järgmine eelseisev võistlus on Koolitantsu töötoad ja siis järgneb Kuldne karikas. Samuti võetakse osa maikuus toimuvast maakondadevahelisest tantsuvõistlusest Tantsukarussell. Valgamaad esindab seal HOP koos Tantsustuudioga Lys. Nagu ikka enne igat võistlust käib trennides suur harjutamine ja kavade lihvimine, et saada laval maksimaalselt hea esitus. „Tihti enne võistlusi tekib ka vajadus lisatreeningute järele. Olen väga tänulik, et lapsevanemad ja lapsed on suhtunud lisatreeningutesse mõistvalt ja saavad aru selle olulisusest,“ tänab Vessin lapsevanemaid ning on rõõmus, et nad ka esinemistel rohkearvuliselt kaasa elamas käivad.

Ostame
metsakinnistuid ja
raieõigust.
Tel 507 2544
info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

PUURKAEVUMEISTRID
Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septicute ja süvaveepumpade paigaldus.
Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

*Üldehitustööd
*Viilhallide ehitus

Tel: +372 5554 4156
muhkinvest@gmail.com

Kontor: Karksi-Nuia,
Pärnu maantee 8, 69103

TEIE SOOVID, MEIE TEOSTUSED!

OÜ ESTEST PR
ostab metsa- ja
põllumaad.
Tel 50 45 215, 51 45 215,
info@est-land.ee

www. EST-LAND.ee

Arvo Lasting,
EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Liikmeannetuse aulisest eesõigusest

Ühte kollektiivi kuulumist saame kinnitada liikmemaksu annetamisega. Liikmeannetuse tasumine on meie aukohustus. Nõnda toetame oma kodu-külaseltsi, Kaitseliitu, poliitilist erakonda vm kollektiivset ühendust. Kogudusse kuulumist kinnitame samuti liikmeannetusega.

Koguduses on igasugune annetamine vabatahtlik ja põhineb südamesoovil. Me teame aga, kuidas me elame maailma muutuste tuulte keskel. Kiriku püsiv ja kindel alus toetab meie ajaloo, traditsioonide, kultuuri ja elujõu edasikandmist põlvest põlve. Kirik väärib meie tähelepanu, meie toetusi ja meie ühtehoidmist. Oleme ju harjunud, et kirik seisab ustavalt paigal ning teenib meid veel ka siis, kui muud äri- ja teeninduspunktid on omalt kohalt lahkunud.

Kirik pakub meile ustavalt rõõmu ja rahu oma palvete ja talitustega. Kirikus ristituna või laulatutena on meil alati heameel tunda huvi kiriku käekäigu vastu. See tähendab taas oma annetuste

jaotamist kiriku heaks, et uued põlvkonnad saaksid tulla ristimise, laulatuse või ka leinaaltari juurde.

Liikmeannetusega kinnitame oma tahet kuuluda oma kodukogudusse. Kinnitame, et me oleme kindlalt ühe perekonna liikmed, kus jagatakse taevariigi aulisi õnnistuseande pühades talitustes ja palvetes.

Helme koguduses soovitame võimalusel liikmeannetuseks tasuda 20.- eurot aastas. Eesti Evangeelse Luterlikus Kirikus soovitakse annetada 1 % sissetulekust, s.t. näiteks 300.- kuni 400.- eurose kuusissetuleku puhul annetaksime 3-4 eurot kuus ehk 35-48 eurot aastas. Kuid Helme koguduses võtame vastu IGAS suuruses liikmeannetusi, sest meile on kõige tähtsamad inimesed, inimeste lähedus ja osavõtlikkus, mitte niivõrd rahasumma. Liikmeannetuse tegemine aga kinnitab meie tahet kuuluda oma kodukogudusse ning et me tahame osa võtta aulisest kohustusest oma kodukoguduse üllapidamisel ja edendamisel.

Helme ja Taagepera kogudustes me teeme oma liikmesannetajate

ees ka nimelisi eestpalveid sünnipäevade puhul. Nii peame palvealtari ees igat liikmesannetajat mees vähemalt üks kord aastas. Kui soovime, et meie kodukogudus palvetaks meie eest kui meie oma hea perekond, siis saame selleks selget soovi avaldada liikmeannetuse tasumisega. Ka nõnda mõistame liikmeannetust kui meie aulist võimalust ja eesõigust.

Liikmeannetusi saame tasuda sularahas või pangalaekandega. Täpsemat infot saame küsida koguduse õpetajalt.

Helme koguduse kantselei on avatud septembrist aprillini kolmapäeviti ja neljapäeviti kl 10-13, maist augustini kolmapäevast reedeni kl 10-13, juunis kuni jaanipäevani ka laupäeviti ning aastaringselt muudugi pühapäeviti vähemalt tund aega enne jumalateenistusi.

EELK Helme Maarja koguduse panga konto number on EE512200001120082428; EELK Taagepera Jaani koguduse oma EE842200221013466795. Kontakt: arvo.lasting@eelk.ee; 5249654; 7633340.

#Mida hakata peale oma eluga #Miks ma siin olen
#Kas Jumal tõesti armastab mind #Kes ma olen

Alustame 15 veebruaril kell 18
Tõrva Misjonimaja kohvikus, Aia 6

Lituda saab ka kahel järgmisel korral: 22.02 ja 1.03

korraldajad:
Tõrva Immaanueli Kogudus ja
Helme Maarja Kogudus

Info: 56 633 250

ALFA

Elu tähtsad küsimused

Alfa Kursus

TEATED

- Nõukogu valimised Helme koguduses algavad 19.veebruari pärast jumalateenistust, hääletamine kogu nädala jooksul (kiriku kantseleis K-N 22.-23. veebr kl 10-13), valimised lõpevad 26.veebruari pärast jumalateenistust.
- 19. veebr kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulaua.
- 26. veebr kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulaua.
- 26. veebr kl 14 Taagepera kirikus jumalateenistus ja nõukogu koosolek.
- 1. märtsil kl 11 Helme kirikus palvapäeva jumalateenistus armulaua.
- 5. märtsil kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulaua ja uue nõukogu koosolek.
- 12. märtsil kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulaua, teenib õpetaja Villu Jürjo.
- 19. märtsil kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulaua.
- 19. märtsil kl 14 Taagepera kirikus jumalateenistus.
- 26. märtsil kl 11 Helme kirikus jumalateenistus armulaua.
- Tõrva Misjonimajas jumalateenistused pühapäeviti kl 11.
- Alfa kursus alates 15.veebruari kolmapäeviti kl 18. Liituda saab ka 22.veebruari ja 1.märtsil kl 18. Korraldavad Tõrva Immaanueli ja Helme Maarja kogudused. Arutame elutähtsate küsimuste üle, kuidas toime tulla, mis koht on meile antud, kas Jumal tõesti armastab Sind ja mind.

TM Hooldusgrupp OÜ
Remonditöökoda

Pakutavad teenused: Autoremont
Rehvitööd
Autohooldus

Tel +372 51 999 502
tmhooldusgrupp@gmail.com
www.tmhooldus.ee

NÄGEMISKONTROLL ja PRILLIMÜÜK TÕRVA LINNAS !

Kutsume Valgamaa elanikke oma silmi kontrollima ja prille ostma!

Ootame Teid

16.03.2017 alates kella 10.00

Tõrva Kultuurimajas aadressil Männiku 5, Tõrva
Nägemiskontrolliks tuleks eelnevalt registreerida

telefonil 38 52 603 või 56 98 1972

Silmakontroll maksab 10 eurot ja prillitellijale tasuta !

THKK müüb

Lõhutud lepa ja kase
küttepuid, pikkustes
25 kuni 60 cm.
Hind 27 kuni 31€.

Kuivi küttepuid,
pikkusega 30 ja 50 cm.
Hind 36 kuni 40€

Ümarat puitbriketti,
kott 25 kg. **Hind 4.00€**

Tõrva piires transport
tasuta. **Tel. 56 51820.**

Soodapritsitööd

Värvimistööd

Liivapritsitööd

**Tööstushoonete
renoveerimine**

+372 5837 5516

www.proprits.ee

Madis Hindre

Reporter

Ivar Hanvere usub, et gümnaasiumiosa jääb Tõrva alles

Tõrva Gümnaasiumi direktori Ivar Hanvere ametisoleku ajal on Eestis haridusminister vahetunud üheksateist korda. Muutunud on riigi nägemus nii koolivõrgust kui koolikorraldusest. Aga kool ise on pidevalt kasvanud, kohati õpilaste arvu, kohati ruutmeetrite jagu.

Novembris saab Tõrva Gümnaasium saja - aastaseks ja 28 aastat olete kooli juhtinud teie. Kas te mäletate veel, kuidas üldse sai ühest kehalise kasvatuse õpetajast koolidirektor?

Ma mäletan kindlasti, et minul seda tahtmist ei olnud. Minu meelest oli toonase direktori Adu Sepa selge nägemus see, et kooljuht peab olema meesterahvas. Ja siis ta ikkagi aeg-ajalt käis mulle pinna peale juba mõned aastad enne seda, kui ta ise koolist ära läks. Mind muidugi huvitas sport tollel ajal märksa rohkem, olin siis ka ju noorem.

Aga kas te mäletate ka oma toonaseid eesmärke koolijuhina? Kindlasti olid need teistsugused kui täna.

Esimene objekt, mille kallale sai asutud, oli Tõrva Gümnaasiumi staadion. Sellest on pea kolmkümmend aastat ja nüüd on staadioni renoveerimine uuesti päevakorda tõusnud. Siis oli ka aeg, kus koolides polnud veel arvuteid. Üheksakümnendate aastate alguses hakkasid koolidesse tulema esimesed Jukud ja meile tehti esimene arvutiklass. Üheksakümnendate keskpaigas hakati juba kõnelema ka gümnaasiumi juurdeehitusest ja koolide ühendamisest. See oli väga pikk protsess.

Kui staadioni ehitati, valmis ühe dollari ehk 3000 rubla eest ka rauast sild üle Õhne jõe. See, kuidas kool investeeringuteks raha saab, on ajas kõvasti muutunud.

Tollel ajal oli riiklik investeeringute programm. Põhiküsimus oli mingi objekt sinna programmi saada. Kui sa olid pingereas eespool, siis oli vähemalt võimalus, et asi ehitatakse. Väga head ajad olid koolile finantsmõttes enne suure buumi lõppemist 2008. aastal. Enne kõva kärpimist said kõik koolid investeeringuteks raha õpilaste hulga järgi. 2003. aastal oli meil üle seitsmesaja õpilase. See tähendas miljonid kroone ja toona said lisaks juurdeehitusele, mille jaoks hakkasid lõpu poole Euroopa Liidu rahad tulema, renoveeritud ka B- ja A- maja. Linn ei kultanud nende objektide peale ühtegi senti.

Praegu on ajad teised ja suurem osa investeeringuraha tuleb projektidega erinevatest fondidest.

Ja sageli on need ka väga kitsalt ette määratud, nii et ega sul ei olegi väga palju võimalusi, kust mida saada.

Aga räägime direktoritööst natuke üldisemalt. Mida see töö endast kujutab?

Kõige kiirem aeg on siis, kui kool uuesti

kokku tuleb septembrikuus. Siis jagatakse õpetajate vahel ära tunnid, tehakse palgad. Aga edasi käib juba kogu selle masinavärgi töö koordineerimine. Esmasilgul tundub kõik väga lihtne, aga ma võin tuua näite. Tõrva linna eelarve on kuskil kolm pool miljonit eurot. Kooli eelarve moodustab sellest kolmandiku. Majas on üle kuuekümmet inimese tööl. Tuleb luua normaalne õhkkond, et majas kõik sujaks. Et õpetajate vahel poleks vastuolusid. See kõik vajabki igapäevast koordineerimist.

Muide, kas see on müüt, et sotsiaalselt keerulisemat kohta kui õpetajate tuba on raske leida?

Viimasel ajal on niimoodi, et õpetajate tuppa kogunetakse ainult sünnipäevadel. Ütleme niimoodi, et infotehnoloogia on hävitanud suhtlemise. Pealegi, päeva kestel pole õpetajatel väga võimalustki kohtuda, sest vahetunnid kuluvad ära õpilastele. Rohkem suhtlevad need õpetajad, kes on ühe koridori peal. Aga põhiline suhtlus käib vast ikkagi õppetöö teemadel.

Üheksa aastat tagasi ütlesite, et unistate Tõrva Gümnaasiumi juurde kuuluvast ujulast. Nüüd, nagu ma aru saan, ujula ehitatakse.

Plaanid on. Miilal need plaanid reaalsuseks saavad, ei tea. Aga ilmselt saab sellest reaalsemalt rääkida peale omavalitsuste praktilist ühinemist ja peale seda, kui sügisese valimised on ära olnud.

Jagame küll laskmata karu nahka, aga kas kooliõpilased võiksid saada ujulas tasuta käia?

Hommikupoolsetel aegadel kindlasti. Eks hakatakse käima ujumas ka kehalise kasvatuse tundide ajal. Aga loomulikult õhtused ajad on kommertsajad. On ju selge, et sellist ehitist nagu ujula doteeritakse, aga ta peab olema võimeline ka ise teenima.

Ja siis on meil suur koolimaja, vahest ka suur ujula. Aga samal ajal käib ju gümnaasiumivõrgu reform. Kas gümnaasiumiosa jääb Tõrva alles või mitte?

Esmalt räägin selle ära, et Tõrva Gümnaasiumis on ühe õpilase kohta 9,5 ruutmeetrit pinda. Vabariigi keskmine on 12,6 ja normaalseks peetakse kümnet ruutmeetrit õpilase kohta. Nii, et midagi väga suurt ja üleaarust siin ei ole.

Aga gümnaasiumi juurde tules, siis õnneks on reform kui selline tänaseks peatunud.

Ivar Hanvere usub, et gümnaasiumis on kord majas. Foto: Ülav Neumann

Veebruari alguses rääkis tänane minister Mailis Reps, et riigigümnaasiumite projektiga küll jätkatakse. Aga sellist Tõrva Gümnaasiumi taoliste koolide hävitamise plaani enam ei ole. Kusjuures oluliselt on muutunud ka rahastamine. Üle pikkade aastate on ka meie gümnaasiumiosal võimalik rahaliselt välja tulla. Kui reformiga Jaak Aaviksoo ministriks oleku ajal alustati, hakati koole just rahaliselt ahistama.

Samal ajal veebruari algul rääkis Mailis Reps ka sellest, et ühel hetkel peab riik jala maha panema ja hakkama gümnaasiumivõrku jõuga korrastama. Ega Tõrva Gümnaasiumi asjus pole riigil tänagi selget seisukohta. Kas koolil on mingi plaan B olemas, juhaks, kui gümnaasiumiosa ikkagi sulgeda tuleb?

Sellesse musta stsenaariumisse ma praegu ei usu ega taha sellega ka lapsevanemaid hirmutada. Kui on olemas õpilased ja Tõrva Gümnaasiumi usaldatakse, siis kool säilib. See Mailis Repsi sõnum käis nende koolide kohta, kus gümnaasiumiõpilaste arv on väga väike. Aga see probleem laheleb vast ka uue haldusreformi valguses. Ütles ka Reps, et ilmselt hakkab tulema suur sulgemiste laine kõigis kooliastmetes. Ehkki ühinemislepingutes on sees teatud aeg, mille jooksul koolid säilivad, teeb elu oma korrektuurid.

Aga uue Tõrva valla puhul on sama lepingupunkt. Kas Tõrva Gümnaasium loodab näiteks Riidaja Põhikooli kolme viimase klassi arvelt õpilasi juurde saada?

Me selle peale ei looda, sest seal on õpilasi nii vähe. Aga ilmselt me jõuame ikkagi sinna, et ei ole mõistlik neid klasse seal pidada. Spetsiifilist eriala valdavaid õpetajaid seal lihtsalt ei ole ja lapsele on vast kasulik, kui ta alates seitsmendast klassist käiks Tõrva Gümnaasiumis.

Räägime ka koolikiusamisest. Kas Tõrva gümnaasiumis kiusatakse.

Kui ma ütlen, et ei kiusata, siis ma kindlasti valetan. Loomulikult kiusatakse. Me tegeleme sellega ja ma arvan, et koolimajas seda kiusamist nii palju ei olegi. Või vähemasti ta ei paista välja. Vanasti oli niimoodi, et kui tekkisid mingisugused erimeelsused, siis kaks poissi läksid omavahel kätega kokku ja tegid selgeks, kes on kõvem mees ja kes peale jääb. See oli nii, nagu looduses on. Tänapäeval käib sihuke vaimne terror, mis on sageli väga peenel kujul ja koolil on sellega väga raske tegeleda. Aga kui kooli sellest informeeritakse, siis me saame ka aidata. Aga korda Tõrva Gümnaasiumis pean ma päris heaks. Kui ma näiteks sõidan mööda Valga Gümnaasiumist, siis ma näen kõnniteel suitsetavaid noormehi. Tõrva Gümnaasiumi ukse ees sellist pilti ei näe.

Aga olemas on kõiksugu programme, nagu „kiusamisvaba kool“. Tõrva gümnaasium selliste programmides ei osale.

Tegelikult koolidesse pakutakse igasuguseid asju. Sageli on nende taga kellegi materiaalsed huvid. Kas see sisu kedagi aitab, selles ma nii väga kindel ei ole.

Tuleme tagasi selle juurde, et olete kakskümmend kaheksa aastat kooli juht olnud. Kui palju see töö veel silma särama paneb?

Kui ma paneksin kokku kaste, siis ajaga oleks see ammu ära tüüdanud. Näiliselt tundub, et kevadel jälle lõpuaktus, jälle järgmine lend läheb. Esimesel septembril jälle uued abiturientid jne. Aga samal ajal on need kõik uued inimesed. Kõik see vaheldub ja kõik nad kasvavad. Kui lastega esimesel septembril uuesti kohtuda, siis sageli nad näevad välja hoopis teistsugused. See elu on kogu aeg muutuses. Iga päev sünnib midagi siin majas.